

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 32 (399)

Fredagen den 9 augusti 1895.

8:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modetidn., månadsuppl. » 3:— Barngarderoben » 3:—	Byrå: Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökandes o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
--	--	---	---	---

Det stora skolmötet.

Den svenska bestyrelsens kvinnliga medlemmar.

Lilly Engström.

Anna Sandström.

Hedvig Sidner.

Hulda Lundin.

Maria Jönsson.

Agda Montelius.

Uppfostringsfrågan är för det moderna samhället en fråga om lif eller död, en fråga, på hvilken framtiden beror.

E. Rénan.

I dessa dagar, den 6—8 augusti, har hufvudstaden från alla delar af vårt land liksom från de skandinaviska grannlandena haft nöjet hälsa en talrik skara af aktade och kära gäster. Under en sällsynt storartad anslutning ha ej mindre än omkring 7,000 representanter för skolorna i nordnorden trädt samman till det *Sjunde nordiska skolmötet*. Det närmast föregående allmänna nordiska skolmötet hölls i Köpenhamn år 1890, och beslöts då, att Stockholm härnäst skulle bli mötesplatsen.

Näppeligen torde någon institution inom det moderna samhället äga en mera *genomgripande* betydelse än skolan, denna grundläggare och förvaltare af det uppväxande släktets förmögenheter och framtid. När därför en så talrik och så representativ samling af våra barns uppfostrare nu mötts att dryfta gemensamma och för oss alla viktiga intressen, är det endast helt naturligt, att denna tilldragelse följes med uppmärksamhet i svenska hem.

Härtill kommer, att på intet område kvinnointelligensen och det kvinnliga arbetet med större framgång och värdighet trädt upp vid det manligas sida än just inom skolväsendet, och därför ligger det Idun, de svenska kvinnornas blad, nära om hjärtat att med några bilder och några enkla rader hugfästa särskildt kvinnans insats i veckans stora skolmöte.

Vi ha då valt att för vår läsekrets framföra de sex kvinnliga representanterna bland den svenska mötesbestyrelsens fem och tjugu medlemmar. Dessa sex damer bära hvar för sig inom skolvärlden aktade namn och företräda de olika områden, på hvilka det kvinnliga lärarkallet i synnerhet tages i anspråk: de högre flickskolorna, seminarierna och folkskolan.

De förstnämnda, de högre flickskolorna, representeras i bestyrelsen af tvänne kvinnor, fröknarna Lilly Engström och Anna Sandström.

Lärarinnan vid statens normalskola för flickor i Stockholm fröken *Karolina Augusta (Lilly) Engström* är dotter af förre innehafvaren af apoteket Kronan i hufvudstaden J. M. Engström och hans maka Charlotta Augusta Lindman. Efter slutad skolgång genomgick hon högre lärarinneseminariet och anställdes redan hösten 1864 på den plats, från hvilken hon alltsedan verkat.

Fröken Engströms hufvudsakliga läroämnen utgöras af historia och geografi, och inom dessa har hon vetat att drifva undervisningen på ett synnerligen liffullt och framgångsrikt sätt. Genom talrika resor i Norge, Danmark — där hon särskildt studerat de danska folkhögskolorna — Tyskland och Schweiz har hon alltjämt vidgat sina kunskaper på dessa områden genom personliga erfarenheter, men först och främst har hon lifligt trädt i spetsen för tanken på den kvinnliga skolungdomens sommarresor och fotvandringar inom vårt eget land. För denna idé har hon energiskt verkat både med ord — i flere tidskriftsuppsatser — och med handling: sex olika gånger

har hon personligen som ledarinna fotvandrat med flickorna från Normalskolans högsta klass genom olika delar af vårt land, senast i år genom Värmland. Det kan man kalla *praktisk* geografi, och visst är, att knappast på något bättre sätt kan hos vår ungdom grundläggas äfven en praktisk fosterlandskärlek än genom dylika fotvandringar.

Fröken Engström har emellertid gjort sig bemärkt äfven på många andra områden. Så blef hon, hösten 1889, den första kvinnliga skolrådsledamoten i Stockholm, då hon invaldes i Östermalms skolråd. Medlem af Fredrika Bremerförbundets styrelse, har hon särskildt inom förbundets bokkomité för granskning af barn- och ungdomsliteratur nedlagt mångårigt, intresserat arbete och redigerat denna komités årliga revy i förbundets tidskrift Dagny. Flere komitéer och bestyrelser för olika flickskolemöten ha räknat henne bland sina mest dugande medlemmar, liksom styrelsen för det nybildade Pedagogiska sällskapet i Stockholm tillförsäkrat sig hennes medverkan.

Helt visst skall det äfven intressera våra läsarinnor, då vi till slut erinra, att fröken Engström en tid var prins Eugens lärarinna under dennes yngre år.

Den andra representanten för de högre flickskolorna, fröken *Anna Sandström*, är som föreståndarinna för sin egen skola i hufvudstaden och som ytterst talangfull pedagogisk skriftställarinna, under signaturen »Uffe», numera vida skattad och känd. Då fadern dog 1858, var Anna Sandström, som är född 1854 den 3 september, blott fyra år gammal och upptogs då af moderns släktingar, öfverste Hagberg och hans syster fröken Hagberg. När fröken Sandström utgaf sin första uppseendeväckande broschyr i undervisningsfrågan, kunde hon påräkna det materiella stödet här, och strax efter broschyren, »Realism i undervisningen», som utkom 1882, påbörjades det ännu fortgående tidskriftsföretaget Verdandi, som börjades maj 1883. Icke långt därefter grundlade fröken Sandström sin på hennes egna principer fotade skola, hvars början tillhör hösten 1883.

Det var en hel liten roman, som utspann sig kring det anonyma utgifvandet af »Realism i undervisningen». Ingen misstänkte den rätta, ej ens hennes närmare bekanta. Tänk, hvilken hjärtklappning för en ung dam att höra utlysas, att det en viss dag skall bli diskussionsmöte i hennes egen skola om den bok, hon själf författat! Och hvilka marter att sitta där som åhörarinna och ej våga blanda sig i diskussionen och ofta få höra rätt närgående anmärkningar!

Sedan den tiden, då grunden lades, har fröken Sandström emellertid flitigt arbetat på att sprida sina pedagogiska idéer och i sin skola omsätta dem i levande lif. Både som skolföreståndarinna och som fitig författarinna i tidskriften Verdandi har »Uffe» tillämpat, stadgat och utvecklat de ledande tankar, hvilka vid det första framträdandet genom sin nyhet i mångt och mycket väckte gensagor, men hvilka sedan allt allmännare erkänts och upptagits som tidsenliga, friggörande ord.

Seminariernas representant i skolmötesstyrelsen, seminarieadjunkten fröken *Hedvig Sidner*, föddes i Hernösand år 1852 och är dotter af afidne konsistorienotarien Anders Sidner och hans efterlevande maka Charlotte Norinder. År 1874 aflade hon afgångsexamen vid Högre lärarinneseminariet i Stockholm och ägnade sig därefter till en början som privatlärarinna åt undervisarens kall. År 1877 anställdes hon emellertid som lärarinna vid elementarläroverket i Hernösand, där hon kvarblef i tvänne år. Efter att under sommaren 1879 ha idkat språkstudier i Paris, öfvertog hon samma höst en föreståndarinnans ansvarsfulla ställning vid elementarläroverket för flickor i Falun, en post som hon år 1882 utbytte mot en adjunktplats vid folkskolelärarinneseminariet i samma stad.

De ännu vidare verkningskretsar, som en hufvudstad kan erbjuda, öppnades för fröken Sidner, då hon år 1888 anställdes som lärarinna med adjunkts tjänstgöring vid Folkskolelärarinneseminariet i Stockholm, i hvilken egenskap hon fortfarande alltjämt är verksam med aldrig svikande intresse och kraft. Förlidet år gjorde fröken Sidner med understöd af statsmedel en resa i England för att därstädes taga kännedom om folkskolelärarinneseminarierna.

Komma vi så till folkskolans tvänne representanter, fröknarna Hulda Lundin och Maria Jönsson.

Slöjdinspektrisen vid Stockholms folkskolor, fröken *Hulda Lundin*, är på det pedagogiska området en af de allra mest framträdande kvinnliga krafterna i vårt land och för vår tidnings läsarinnor från flere tidigare tillfällen och omnämmanden väl bekant. Det utmärkta sätt, på hvilket hon under världsutställningen i Chicago 1893 och vid dess många olika kongresser företrädde svenskt kvinnoarbete och svenskt skolväsen, måste vara i lifligaste och tacksammaste minne. Dock vilja vi i detta sammanhang icke underlåta att i största korthet erinra om några drag ur Hulda Lundins verksamma lif.

När stiftelsen »Lars Hiertas minne» år 1881 anslog medel till en studieresa för att lämplig person i Tyskland måtte taga kännedom om den där tillämpade metoden för kvinnlig undervisning vid folkskolorna, var fröken Lundin den som främst ansågs kompetent för detta uppdrag. Den nya metoden pröfvades efter hennes återkomst först i tvänne af hufvudstadens folkskolor, samtidigt med att kurser för utbildande af lärarinnor under hennes ledning anordnades. Och de första resultatens lyckliga utgång manade alltjämt framåt. Så erhöi år 1884 Hulda Lundin i uppdrag att i utlandet taga kännedom om en ny metod för undervisning i mått-tagning och mönstertillklippning. I Karlsruhe inhämtade hon denna kännedom, hvilken sedermera ytterligare genom praxis utvecklats.

Den ovanliga förmåga, fröken Lundin vid fullgörandet af dessa sina uppdrag lagt i dagen, gjorde henne ock själfskrifven, när den 9 januari 1885 behovet ansågs kräfva utnämmandet af en särskild slöjdinspektris för hufvudstadens folkskolor.

Det ypperliga undervisningssystem, som sedan under Årens gång alltjämt utvecklats och småningom nått den höjd, att det långt utom Sveriges gränser väckt uppmärksamhet och erkännande, tillämpas nu under namnet »Folkskolans» vid alla stockholmsskolorna. Det är på intet vis någon slafvisk efterbildning af de tyska förebilderna, utan på dessas basis en själfständig produkt af vidgade vyer och vunnen erfarenhet.

Från de kurser, som under Hulda Lundins ledning allt sedan år 1885 anordnats för utbildande af slöjdlärarynnor, har en stab af energiska och dugliga lärjungar utgått att i allt vidare kretsar i sin ordning främja saken. Vårt gamla systerland på andra sidan Bottniska hafvet har ock väckts att tillgodogöra sig de vackra resultaten, och år 1884 hörsammade Hulda Lundin en kallelse att i Åbo anordna en liknande kurs.

Men ännu längre har ryktet om handarbetsakens lysande framsteg i vårt hemland trängt sig. Utländske fackmän resa fjärran vägar för att på ort och ställe studera dem, och i den utländska pressen och facklitteraturen återfinnas ofta erkännande ord om det svenska systemet.

Utom de förut omnämnda resorna har fröken Lundin, dels på egen, dels på statens bekostnad, företagit mångfaldiga andra studieresor, till Tyskland, England, Skotland, Belgien, Schweiz, Frankrike — alltjämt rikande sina grundliga insikter med fruktbringande idéer, som rikt kommit hennes fosterländska verksamhet till godo. —

Folkskolans andra kvinnliga representant, fröken *Maria Göthilda Jönsson*, är född den 8 nov. 1861 i Skåne. Anmärkningsvärdt nog företrädes alltså folkskolan i mötesbestyrelsen af tvänne döttrar af vår sydligaste och, som det tyckes, i flere hänseenden bördigaste provins. Ty äfven fröken Lundin är till bördens skånska.

Men, för att nu hålla oss till fröken Jönsson, så är hon dotter af *Ola Jönsson* i Kungshult, hvilken under många år var riksdagsman för Luggude härad. Den unga skånskan förvärfvade 1883 sin hvita studentmössa vid Wallinska skolan i Stockholm och erhöll genast, hösten samma år, anställning vid Jakobs folkskola som extra ordinarie lärarinna. Våren 1884 ökade hon — efter erhållen dispens — sina lärdomsmeriter med aflagd examen vid Södra lärarinne-seminariet och utnämndes till ordinarie lärarinna vid Jakobs folkskola våren 1890. Redan vid det stora skolmötet i Köpenhamn för fem år sedan var fröken Jönsson medlem af den svenska bestyrelsen, ett uppdrag som hon med den honnör fullgjorde, att denna ärepost nu på nytt tilldelats henne vid årets möte, där hon arbetar vid bestyrelsens ekonomiska sektion.

Utom de direkta representanterna för skolväsendet, räknar slutligen bestyrelsen äfven några »kommunala representanter», och bland dessa återfinnes ett kvinnligt namn, hvilket ock med rätta måste medgifvas som i hög grad representativt. Professorskan *Agda Montelius* har nämligen gjort sig synnerligen fördelaktigt känd i vidsträckt hufvudstadskretsar för sitt alltid vakna och dådkraftiga intresse för skilda samhällsfrågor.

Agda Montelius är född i Västmanland år 1850 och dotter af generallöjtnanten *A. S. Z. Reuterskiöld* och hans maka, född *Schenström*. År 1871 ingick hon äktenskap med den kände arkeologen, professor *Oskar Montelius*.

I sin mans sällskap har professorskan *Montelius* sedan dess varit i tillfälle att vidga sina insikter på många och vidsträckta resor, hvilka till en stor del ägnats åt museistudier. Fru *Montelius* torde utan tvivel i denna stund vara en af de mest beresta damer i vårt land, och att hon rest med öppna ögon och mottagligt sinne för allt hvad som mött henne äfven utom museerna, därom vittna särskildt de många flantropiska idéer, hon sedermera här hemma praktiskt omsatt i sitt arbete.

Se här i skematisk korthet professorskan *Montelius'* resedata som en bekräftelse till våra nyss sagda ord: 1871 Italien; 1876 Finland, Ryssland, Polen, Österrike—Ungarn och Italien; 1878—79 Tyskland, Böhmen, Schweiz, Holland, Belgien, Frankrike, Spanien, Portugal och åter Italien med Sicilien och Sardinien; år 1881 Italiens ostkust ända ned till sydkusten; 1882 England, Skotland och Irland; 1885 Norge; 1888 Balkanhalfön, Mindre Asien och Grekland; 1889 Schweiz och Frankrike. Och helt nyss är nu den outröttliga resenären återkommen från en ny färd i »la bella Italia» till sina nordiska skolmötesplikter.

Tyvär måste vi fatta oss lika kort om fru *Montelius'* öfriga mångsidiga verksamhet, för att ej allt för mycket öfverskrida utrymmet för dessa rader. År 1879 blef hon ordförande i Maria församlings skyddsförening och har sedan med oförtröttadt nit ägnat sig åt fattigvårdsarbetet. Så besökte hon åren 1890 och 1893 England för studier på detta behjärtansvärda område. År 1889 deltog hon vid bildandet af Föreningen för välgörenhetens ordnande i Stockholm, hvilken förening, som bekant, gjort till sitt mål ett rationellt ordnande af hufvudstadens välgörenhetsverksamhet och äfven på ett i det hela mycket berömvärdt sätt löst denna viktiga uppgift, ej minst genom fru *Montelius'* dugande, offervilliga energi. För tre år sedan öfvertog hon ledningen af denna förenings centralbyrå och lämnade då de uppdrag, hon haft inom *Fredrika-Bremerförbundet*, *Skolofskoloniföreningen* m. fl. allmännyttiga stiftelser.

Det är, som vi finna, en öfverraskande rik och mångsidig fond af kvinnoarbete och kvinnointelligens, dessa sex damers namn i det Sjunde nordiska skolmötets svenska bestyrelse företräda, och vårt lands kvinnor kunna med fog vara stolta öfver, att könet så värdigt representerats vid det betydelsefulla uppfostrarmötet. Måtte de angenäma minnen och ymniga frukter af ett godt samarbete följa mötesdeltagarne som en behållning från augustidagarne i vår sköna hufvudstad, en sädd till framtida skördar för allt vårt land!

”Ins blaue hinein.”

Jag minnes sagan om en undersam,
En ljuf musik, som endast den förnam,
Som, andligt lyftad öfver jordetingen,
Stod ljusomstrålad midt i stjärneringen.

Då glömdes allt, som fodo om örat smekt,
Om än så skönt, om än så hänslovekt.
Hvar sinnelivets lek var platt förgäten
För andens aning om oändligheten.

Den himlafarne klart förnumme då,
Hur stjärnor dansade i rymder blå,
Hur klot vid klot sig kedjade i gamman
Och alltets cirkel slöis i eterflamman.

Och alla skilda rytmer smälte hop
Allt ett stort, ett klangfullt jubelrop,
Ett: »Helig, helig, härskare och fader,
Som styr och hägnar världars myriader!»

Och sagan täljer, att den ande, som
Från himlafärdens prakt till jorden kom,
Sig kände nästan halft förlössad vara
Och såg på tingen som på bojar bara.

Han kämpade ej mer af oro full
För världens lumpna ära eller gull.
Allt fröjd, som hittills hägrat för hans
tränad,
Var halft förbleknad eller helt utplånad.

För den, som känt oändlighetens fläkt
I världars dans och solars andedräkt,
Blef tidens flykt och timlighetens väsen
Blott som ett vinddrag öfver låga gräsen.

Men dagen fick ej dådlöst drömmas bort,
Den var så dyrbar, ty den var så kort,
Och ve den själ, som högre fröjd fått
ana,
Men likväl spårlost lämnat lifvets bana!

Man måste äflas att i gärning rik
Ett eko ge af sfäternas musik,
Att dela ärligt ut den ädla gåfvan:
Förnimmelserna från ett lif däfvan.

Men sagan täljer, att de voro få,
Som gåfvans värde kunde fullt förstå.
Och därför hopen hördes tanklöst falla
Sin dom om »det där blåa, ideella.»

Anna Knutson.

Till barnens hälsovård.

Af intresse följde jag med min vän läkaren till den fattiga och barnrika familjen, dit ett ödmjukt bud kallat honom. Det var fyra trappor upp vid en gata på Kungsholmen, och i det ganska stora rum, hvarest vi inträdde, mötte oss den utsöktaste snygghet i förening med både ren luft och strålande solljus.

»Här är ju trefligt, ljust och gladt,» anmärkte jag tyst.

Nästan som ett svar på min reflexion yttrade *Emil*, läkaren, strax efter sitt inträde till husmodern: »Jag vill tillråda fru

F. att i möjlig brist på rullgardin t. ex. krita fönsterna, ty här är alldeles för ljus för de små och särskildt för den här lille, som jag kan förstå är sjuklingen.»

»Jag trodde annars,» svarade hustru F. tveksamt, »att ljus och frisk luft...»

»Ja visst, ja visst,» yttrade Emil på sitt vänliga, trygga sätt, »men det kan bli för mycket af båda delarne, drag och framför allt för mycket ljus.»

Han närmade sig en vagga, i hvilken ett tre å fyra månaders lindebarn kved och fäktade med armarne.

»Så här har han hållit på i flere dagar, den lille stackarn,» sade modern sakta och bedröfvadt, »och inte får jag honom till sömns, fastän jag vaggar och vyssjar honom, och rätt som det är kräks han...»

»Jojo,» sade läkaren betänksamt, »det fattas mycket i folks kunskap om de allra enklaste hälsovårdsregler för barnen, och därför växa så många af dem, trots den mest välmenta omvårdnad, upp till sjuklingar med alla möjliga lyten. — Jag talade nyss om för mycket ljus. Ser ni, kära fru F., nu ligger den lille nästan rätt emot ljuset och har förmodligen legat så hvarenda dag — eller hur?»

»Jo, det är nog sant, jag trodde...»

»Ja visst, ja visst — men ser ni, barnens ögon tåla inte starkt ljus, det verkar retande på hjärnan och förstör ögonen — om ni nu tittar på den lille, medan han tittar igen på oss, ser ni något egendomligt i blicken?»

»Gud hjälpe mig, det ser ut, som om han skelade...»

»Just det ja, han skelar något, och värre skulle det bli med tiden, om han alltjämt finge stirra mot ljuset och hela dagen om följa alla de andras rörelser och göromål i rummet. Det späda barnets alltför töjbara ögonmuskler måste skyddas genom längre hvila då och då — eljes blir den lille lätt vindögd.»

»Trösta mig,» grufvade sig hustru F., »då gjorde jag allt också något tokigt, när jag hängde en glaskula midt för näsan på honom, för att han skulle ha något grant att titta på och leka med.»

»Det var naturligtvis tokigt. Jag vet, att det där är ett särdeles vanligt sätt att förströ barnen, men om bara mödrarna visste, hur farligt det är för barnaögat! Nå, nu vet fru F. det emellertid, och vi ska se till, hvad som för resten fattas den lille.»

Doktorn förde några fingrar mellan barnets kropp och lindan.

»Det här är det värsta, fru F.! Barnet är ju nästan insnördt som i en korsett — också ett beklagligt, vanligt feltag! Barnet bör ligga i en *vid* linda. Tillåt mig anmärka, att barnet uti modersskötet, före födseln, har sina lår och skenben i böjd ställning. Det är ju rent af våld mot den späda varelsen att sedan helt plötsligt tvinga dem att hållas utsträckta i en trång linda! Engelsmännen äro i det fallet ett förnuftigt folk, de linda icke alls sina barn, naturen får fritt utveckla dem, och inte har man hört talas om, att bland engelsmännen finns flere vanskapade än bland andra folk — det bör sannerligen vara tvärtom!»

Lindan löstes kring den lille — han belönade strax åtgärden med en riktigt välustig sprattling och ett solglittrande leende!

»Ser ni!» sade Emil och såg nästan lika förnöjd ut som ungen. »Nej, en trång linda hindrar dessutom andhämtningen, och skall

man nu nödvändigt linda barnet, så bör man låta knytingen omväxla så, att ena gången bindes från höger till vänster, den andra gången tvärtom. Härigenom skyddar man barnet för framtida snedhet. — A propos detta lyte,» fortsatte han, »kan jag gärna vidröra några andra vanliga orsaker därtill, om fru F. har tålmod att höra på. Det kan ju inte skada, då det är godt om småttingar här.»

Fru F. neg tacksamt.

»När barnet diar, får man se till, att detta icke sker oftare från det ena bröstet än från det andra. Barn, som få dia blott från det ena, bli ofta snedhalsade. — Likaså uppstår snedhet, om barnet i förtid får sitta eller gå och om det under gåendet alltid ledes vid samma hand. Lemmarne krökas lätt därvid och förbli sedan alltjämt krokiga. Först när barnet uppnått fem månader, får man vänja det att sitta, och då det fyllt tio månader, kan det öfvas att stå. Eljes blir det lätt nog hjulbenthet eller höftsjuka.»

Det såg ut, som lillen under detta föredrag började få lust till en tupplur. Modern trampade sakta på vaggmeden, men då slog barnet upp ögonen och visade tecken till oro.

»Här ha vi nu något annat,» sade läkaren, som noga observerat allt, »låt bli att vagga honom i onödan, fru F.! Han hör till dem, som inte tåla rätt vid vaggning, allra minst en stark sådan. Låt honom då hellre skrika sig trött. Det är med all sannolikhet vaggningen, som framkallat kräkningarna, den kan äfven skada hjärnan. Gör ett uppehåll med den där ideliga vaggningen under några dagar, så skall fru F. få se det goda resultatet, och följ i öfrigt mina enkla råd, så blir pojken kry som en fisk i vattnet! Tro mig, det går redan nu egentligen ingen nöd på honom, fastän det förefallit så, då han besvärats af olämpliga anordningar. — Farväl fru F.!»

»Det är en evig synd,» anmärkte Emil på hemvägen, »att tidt och ofta proppa medicin i de där små matsmältningsapparaterna, som nog kunna vara kläna ändå uti sina nytillträdde funktioner, utan att man ytterligare skall försvaga deras kraft. Om bara människan litet mer brukade sin eftertanke, skulle ej så gräsliga misstag begås i barnhygien, som nu verkligen är fallet bland flertalet. Det hänger ju i allmänhet bara på de allra enklaste sundhetsregler, afsedda att underhjälp naturens egen fria utveckling. Men tror du, att de där reglerna ens hos de mest välburgna och bildade familjer alltid äro så synnerligen klart uppfattade och tillämpade? Nej då, förrän allmän hälsovårdslära blir ett obligatoriskt ämne i våra skolor, ser jag ingen råd för alla de missgrepp, som dagligdags begås i fråga om barnens fysiska vård. Ja, begås i *renaste välmening*,» utbrast den beskedlige Emil i filantropisk förtrytelse, »därför att man inte ser skogen för bara träd!»

Erny.

Det finns ingenting viktigare för en stat än att undervisa de kvinnor, hvilka i egenkap af mödrar äro kallade att gifva den högsta ledningen åt våra idéer och vårt lefnadssätt.

Kejsar *Mutsu Hito* af Japan.

Från vår korrespondent i Japan.

Som våra läsarinnor helt visst erinra sig, besöktes vår hufvudstad i vintras af en ung norska, fröken *Astrid Næss*, hvilken under långvarig vistelse i Japan grundligt studerat detta lands seder och folk, och hvilken för Stockholmspubliken framlade sina erfarenheter från det fjärran landet i ett par spirituella föredrag. Fröken Næss befinner sig nu åter i Japan och har just därför sändt Iduns läsarinnor ofvanstående vackra porträtt af sin egen unga, intagande person, iförd japanesisk dräkt (kimono), sådan fröken Næss alltid bär den därute om somrarné.

»För närvarande» — så skrifer fröken Næss till oss — »vistas jag i Kyoto, där jag hållit en serie föredrag vid Kyotos universitet, det s. k. Doshisha-universitetet. Dessa föredrag ha hållits dels på engelska, dels på japanesiska och behandlade de skandinaviska länderna, deras geografiska egendomligheter, litteratur och historia. Alla mina föredrag ha aftryckts i japanska vetenskapliga tidskrifter. Jag är den första utländska kvinna, som hållit föredrag vid Kyotos universitet, ty här vistas ytterst få utlänningar i detta innersta, obekanta Japan. Doshisha universitetet är välbekant i Amerika som Japans första universitet; förr i tiden voro alla professorerna amerikanare, men nu äro de flesta ersatta af japaneser.»

I något af våra närmaste nummer skola vi ha nöjet införa en intressant skildring af japanskt lif, som vår unga korrespondent sändt oss från det fjärran landet.

På sommarnöje.

Bref från Dalarö.

Min lilla rara Konkordia.

Det var först sedan junihettan riktigt pressat musten ur oss, som vi beslöto att skaffa oss ett sommarnöje, hvilket vi egentligen ej alls hade råd till. Men om vi nu, mot mina principer i öfrigt, skulle våga oss till att lefva öfver våra tillgångar, så hade jag då föresatt mig att för det priset — att gå ifrån sina hela lifvet igenom genomförda åsikter och att ha utsikt att hela hösten få knoga för att reparera luckan — så skulle jag då icke hamna på rama bondlandet eller i någon vrå i skärgården, där vi dagen i ända skulle få sitta och titta på hvarandra, tre man högt, ty vi ha en liten förtjusande gosse. Nej, jag skulle se Hohenzollern och Drott, jag skulle kring-sväfvas af kejsarliga och kungliga fläktar, och jag skulle dessutom se folk, med ett ord ha »liffadt» vår semestermånad. Jag säger »vår», ty min man och jag äro ett.

Således for min man ut till Dalarö — åh Dalarö, det vattnas i mun på mig, bara jag tänker på det tjusande stället — för att hyra rum. Han kom hem ytterst belåten. Ett rum två trappor upp med hela hafvet utanför åt alla sidor och ett litet kök innanför med ett halffönster. Dessutom ett kontor längs efter inre väggen, där taket sneddade, ett mycket, mycket långt kontor med en glugg, där man kunde se solen gå upp och ned. Det lät ju förtjusande. »Var rummet stort?» »Ja, ganska rymligt.» »Hur många sängar fanns där?» »En naturligtvis.» »Men vi måste ju ha fyra, tre i rummet och så tjänstflickans. Ty vi ha icke någon jungfru, bara en flicka; vi tycka det är billigare.» »Ja, det får du naturligtvis taga med.» »Men har du beräknat utrymmet med tre utdragna sängar.» »Dra —» Min man har ett alldeles utmärkt mildt humör, såvida allting är i lag, men eljes är han litet retlig. Följaktligen »drog» jag mig genast ut i köket med mina funderingar.

Jag sydde mig genast tre ljusa lif till min gamla syarta kjol, som jag tvättade i akvilajabark och vände, och så köpte jag mig ett sådant där svart trikotskärp, som går upp under armarne, och på min hatt satte jag hängande hvita spetsar i kanten, och så var jag färdig att en vacker middag bestiga Dalarö-ström vid Blasieholmen, åtföljd af son, flickan, tre sängar, en säck sängkläder, en lår med köksaker och mat samt två koffertar med linne och kläder. Min man skulle komma efter via Saltsjöbaden. Jag tycker det låter fint att säga »via», därför gör jag det.

Jag var glad, då vi kommo fram, sedan jag varit hänryckt öfver vår härliga skärgård ända till Skurusund, där min älskade gosse råkade att slå omkull ett tioliterskärl med fotogen, och sedan han väl fått omkull det, så petade han ur korken; jag vill icke tala om, hur han såg ut, eller hur fartyget luktade. Jag hade fullt göra hela återstoden af vägen att hålla honom på afstånd från alla herrar med cigarr, men jag var glad, att min man ej skulle komma förrän klockan nio, ty det var litet krångel med trappan och sakerna. Trappan ville icke låta töja ut sig och sakerna voro förut så hoppessade, som de

gärna kunde bli, men det redde sig slutligen utan allt bråk.

Jag packade upp sängkläderna med all ifver för att ha litet fint och i ordning till min älskade Anton skulle komma. Kofferten släpades in i kontoret och ställdes under gluggen. Svårigheten var, att locket ej gick upp mer än en åttondel för några i taket utstickande bjälkars skull, men det var icke värdt att förlora modet för så litet. Kläderna hängdes upp på spikar utefter väggarna, hvarigenom passagen blef mycket smal, men det gick nog. På köksbordet dukades en enkel supé, och så ansågo vi det bäst att bädda på förhand, ty gossen var sömnig af hafsluft och fotogenlukt.

Sängarne lyftades in; det tog en kvart att placera dem, och att draga ut och bädda dem hade svårigheter, som jag icke nu vill beskrifva, men det lyckades, och sedan jag lagt pysen, satte jag på mig min spetshängande hatt och min himmelsblå krage och vandrade i den ljufvaste landt- och aftonstämning ned till Vadsviken att möta min man.

O! Dessa promenader i solnedgången, huru återkalla de icke i minnet kärlekens ljufva vårdagar, då Anton ännu var smärt och brunlockig. Min själ tog sig en utflykt i minnets rymder, under det mina näsborrar insöpo den friska hafsvinden. Alla svårigheter voro glömda, Anton stod i den sjunkande solens hägrande rosenslöja.

Ångbåten gled sakta in emot stranden. »O, Anton, minns du...» »Det är då tusan att fruntimmer aldrig kan ha tankarne med sig. Glömde du inte den fördömda spjälkorgen, som jag har fått det nöjet att släpa med mig...»

»Ty st, älskade Anton, jag skall bära den ända hem. Den stod visst bakom dörren.»

När vi gingo hem, hade solen sjunkit, och det drog en kall vind öfver Odinsvägen.

»Nå, hvad tyckte du om rummen?»

»Rummet? Jo, söta du, det är utmärkt bra och så vacker utsikt.»

»Jo, jag skulle tro det. Ja, så mycket har jag då sett, att herrar förstå sig bättre på att hyra lägenhet än fruntimmer.» Och med denna förnöjda anmärkning vandrade Anton upp för backen till vår bostad.

»Det var då ena eländiga trappor, det här, man får ju hissa sig opp med ett snöre.»

»Söta du, det såg du väl förra gången.»

»Man kan väl inte se allting heller, ha ögon bak och fram och åt alla sidor, när man har två timmar på sig att löpa kring hela Dalarö.»

»Åh ja, kära du, det blir så bra, när man väl kommer opp, så det kan du aldrig tro. Se här, stig in, jag har dukat kvällen i köket.»

Och så åto vi under stor förnöjelse vår enkla supé.

Först nu öppnade Anton dörren till sängkammaren.

»Hvad vill det här säga,» utbrast han, »hvar tänker du att jag skall stå, medan jag klär af mig?»

»Snälla Anton, det är ju en remsa invid sängen.»

»Remsa mig hit och remsa mig dit. Hvar skall jag stå, säger jag? Ser jag ut att kunna stå på en remsa? Hva sa?»

Nej, det gjorde han då verkligen icke. »Snälla min lille gubbe, försök ändå att

klämma dig fram mellan byrån och kommoden. Du har ju för resten själf hy...»

»Jag undanber mig några pikar. Hvem kan då också tänka sig sängarne utdragna. Puh — jo, det gick.» Och så klädde han af sig, tyst och snällt, medan jag dröjde i köket.

»Elvira, är det meningen att jag skall ligga i ett örngott? Jag måtte väl inte vara någon dunkudde heller.»

O, ve! Jag hade tagit fel i skumrasket i garderoben. Mitt hjärta nästan stannade af förskräckelse. Nattskjortan, ja, hvar låg den?

»Söta, min lilla gubbe, vänta bara ett ögonblick, jag skall genast byta om.»

Och jag trängde mig fram till garderobsdörren, som med anledning af gossens säng bara kunde öppnas till en fjärdedel, och klämde mig igenom, trefvade mig fram mellan kjolarne till kofferten, som med anledning af bjälkarna icke kunde öppnas mer än en åttondel, stack ned armen, utan att akta på att järnbeslagen raspade i mitt skinn — och sökte.

»Till höger lakan — örngott — handdukar — till vänster — jo här — käre lille Anton, här —» Jag hade funnit ett par långa ärmor — »här är den.»

Jag trefvade mig tillbaka och kastade ut den till honom.

Under det jag sökte att ordna litet efter mig i kofferten, hörde jag hans röst på nytt. Jag vill icke säga, hur han började, men han slutade med att fråga, om jag ville kläda ut honom i mina eländiga, broderade trasor, så skulle han rifva etc.

Men nu hade jag funnit den rätta, och när jag kastade ut den, så brydde jag mig verkligen inte om, ifall den träffade honom midt i planeten.

Och så sofvo vi glada och lyckliga vår första natt på Dalarö.

Flickan sof också godt, fastän hon måste lägga hufvudet i köksskåpet, men där funnos inga råttor, bara spindlar och ett par små tvästjärtar, men sådant påstod hon att hon icke frågade efter ett enda dugg.

Det var en liten scen på morgonen, därför att lilla älskade Otto, när han skulle klädas stående i sängen, oupphörligt skrek: »Jag vill stå på golfvet, på go-o-olfvet,» men som detta var omöjligt, så fick han slutligen nöja sig och allt gick bra.

Ja, vi trädde ut i Dalarövärlden vid det bästa humör och de gladaste förväntningar, putsade och fina. Anton fick genast fatt på ett par affärsvänner och de försvunno på hotellets nedre veranda, medan jag lämnades att göra mina iakttagelser allena.

Jag satte mig på bänken vid kyrkmuren och betraktade hafvet. Så var jag då vid detta majestätiska, enkla, rena, högtidliga haf, som jag så mycket drömt om. Jutholmen låg framför mig och baddade i solskenet och såg ut, som om den krupit upp ur Ottos leksaksask, där han har sina små hus och träd förvarade. Dalarö-ström kilade fram till bryggan och utstötte ett hest tjut, men ack, det tjusade ändå mina öron, det talade om lif och rörelse. Badortslif! Jag skulle ha velat taga hela världen i famn. Alla dessa treffiga gubbar, som gingo förbi mig, och små söta barn och... men medan jag satt med näsan mot hafvet och drömde, hörde jag plötsligt en röst, som sade: »Välkommen till Dalarö.» Full af hjärtliga känslor vände jag

på hufvudet. O, fasa! hvilken gestalt jag såg framför mig! Lång, svartmuskig, krok-bent, trasig! Jag förstod hälsningens mening på ögonblicket och afskedade honom med några öre, hvilka genast i den närbelägna boden förvandlades till en ölbutelj. Det var min första bekantskap.

Min andra var af helt annat slag. Det var en kvinna med en viss ädel manhaftighet i hållningen, med rena, för att icke säga nobla drag och med milda ögon. Som ung flicka såges hon till stor del med egen hand uppfört ett hus åt sig, nu har hon kommit sig upp, så att hon försörjer flere släktingar. Allt kan hon, alltid är hon glad, oförtruten och oegennyttig, antingen hon står i sitt lilla kafé eller ger massage eller går med posten, ty hon är postmästarens högra hand, och därför kallas hon också »brefdufan». Hon hör till dessa människor, som man måste betrakta med aktning.

Ja, följande dag skulle kejsartåget passera. Jag sydde med rördt hjärta en liten flagga i tyska färgerna, jag riktigt tränade mig till att uppfatta, hvad jag skulle få skåda med alla sinnen. Olyckan ville att affärsvännerna hade en liten välkomstfest för Anton, så att han kom tämligen sent hem, och när han äntligen kom, skulle han läsa tidningen. O! hvad han prasslade länge. Han hade dragit lavoaren till sig att ställa ljuset på, och jag fasade för hvad grannarne skulle säga, så sköt han med möblerna fram och tillbaka.

Klockan åtta skulle skeppen komma, och jag klädde mig tyst i min vrå i det vackraste jag ägde. Det är icke värdt att beskriva det, men jag hade lagt det bredvid mig kvällen förut. När jag väl var klädd, skulle jag väcka Anton. Men det var lättare sagt än gjort. Tiden led, men det var omöjligt, absolut omöjligt, och hvad fann jag? Under det han drog med lavoaren på natten, hade han skjutit sin egen säng en bit framför köksdörren. Där stod jag nu i all min ståt som en fågel i bur. Jag vågade ett försök att skjuta sängen tillbaka, men en grymtning af obestämdt innehåll förlamade all min kraft. Anton har icke något godt kopparslagarsinne, den rara lilla gubben.

Jag ämnade gråta en vers, då jag fick en lycklig ingifvelse. Garderoben . . . Jag klämde mig genom dörren med ståten och allt, knäböjde på kofferten och stack hufvudet ut genom gluggen. Det var i grefvens tid. Därborta syntes en rök. Mitt sinne betogs af vörndad.

I morgonsolens ljus syntes snart den obeskripliga Hohenzollern glida fram på vattnets lugna spegel. Den är pärlfärgad, fyra våningar hög, och de två gula skorstenarne stå som tända ljus på däck. Hvilken hafvets boning för en kejsare! Så stor, så underbar, så mäktig. Nu först förstod jag, hur harmligt det stundom kan vara, att människan icke kan sätta en aln till sin egen längd eller ens två tum till sin arm. Men när jag tänkte på Napoleon på S:t Helena och Döbeln vid Jutas, som också voro små män, så tröstade jag mig. Det går ju an, när man kan föröka sin längd med en kejsarkrona eller med ett band om pannan.

Jag stack hufvudet ut och nickade, jag stack armen ut och viftade. Det var så ljuft att få bada sig i nådens solsken. I det ögonblicket kände jag, att jag skulle

velat vara kejsarskeppets ringaste trappsperska, men kejsarens fru ville jag inte vara, för hon har sju pojkar, och jag tycker, att man har alldeles nog med en. Och skeppet sänkte och höjde sina flaggor och hälsade på mig — det var det stoltaste ögonblick i mitt lif.

Efter kommo två små svarta tingestar, som snodde och kilade som ormar, och därefter kom ett grått vidunder, som jag saknar ord att beskriva, men jag betogs af en vörndad så djup, att den hotade att kväva mig, och jag neg upprepade gånger på kofferten.

Och så gled alltsammans bort ur min åsyn, och jag saknar kraft att fortsätta. Anton, Otto, Dalarö var försvunnet för mig — jag gled själf bort med Hohenzollern, de små ormarne och vidundret — hå, hå, ja, ja.

Din trogna

Elvira.

Om uppfödandet af kycklingar.

Nu under de långa, varma, soliga dagarne är rätta tidpunkten inne att förse sin hönsgård med en ny generation af lifliga, kraftiga medborgarinor, så att man till jul och hela vintern om kan hafva riklig tillgång på ägg, hvilka då stå högst i pris. Vill man hafva sin hönsgård i utmärkt skick, så att den betalar arbetet och omtanken, så ligger just den största vikten vid uppfödandet af kycklingar.

För djuren gälla samma lagar som för människan; de fordra, liksom hon: frisk luft, sol, rörelse, den yttersta renlighet, lämplig föda samt en aldrig bristande omvårdnad. Se dig om och jämför grändernas förvårdade barn med de lyckliga sådana, hvilka fått växa upp på landsbygden under en öm, förständig moders vård. Det kan väl tyckas vara en enkel sak att föda upp kycklingar; men, min käre läsare, försök, och du skall komma på andra tankar. Men detta får ej afskräcka den tålige, ihärdige och arbetsamme — ty han når målet och har sedan en rätt god inkomst till belöning: minst 3 kr. netto om året för hvarje höna. Men låtom oss nu börja i början. Till rufhona utväljer man ett fjäderrikt, äldre exemplar — ty ungdom och visdom följas sällan åt —, anskaffar nyvärpta ägg af den ras man helst önskar: 11, 13 eller 15 till hvarje höna; fyller en vid fjärding till mer än hälften hårdt med halm, lägger äggen däruti och sätter den på tyst, fredadt ställe och låter sedan rufhonan i ro och lugn fullgöra sina moderliga plikter. Man bör endast noga tillse, att korn och vatten aldrig fattas henne, då hon själfmant går ur redet. Om nu ägg och rufhona varit lämpliga, framkomma efter 21 dygn de näpnaste och piggaste små kycklingar, hvilka man sedan får hjälpa modern att vårda på bästa sätt. Därtill fordras att man ger henne ett tryggt heim till sin stora familj. En tät trälåda, ungefär en aln i höjd och bredd, med små lufthål, dörr och slutande tak samt där utanför en liten gård med brädväggar och stålträsnät till tak äro nog för hennes enkla anspråk. Der ställes födan, hvilken första tiden får bestå af fint hackade ägg, rester af kött, mask, korngrynn samt kall, uppkokt mjölk till dryck. Sedan knappar man in på dieten och gifver dem hafremjöl med litet benmjöl, utörddt till tjock gröt, kokt potatis, hvete, korn och förvållda risgryn samt vatten till dryck. Spädt, finhackadt gräs samt torrt grus att bada uti får aldrig saknas. Kycklingar vilja hafva mat ofta och litet i sender, eljes endast nedtrampa och förstöra de födan och skrika af hunger midt i öfverflödet. I det lilla huset strös dagligen torr sågspån, och gården rengöres noga från matrester. Iakttages nu allt detta med omsorg och ihärdighet, så vinnes ett godt resultat. Då hönan, såsom man säger, hackat kycklingarna från sig, släpper man dem tillsammans med jämnåriga i en något större gård, och vid två månaders ålder kunna de vara tillsammans med de öfriga hönsen. Efter fem månader börja de sedan genom flitig vintervärpning betala din omsorg och möda.

Bien.

Utan piga.

Janledning af »Hemkär» vänliga uppmaning samt i hopp att möjligen kunna gagna flere familjer skall här lemnas en redogörelse för ett hem utan bihang af piga. I förbigående sagdt, är detta en »mandat», som utföres af flere bildade familjer härstädes, hvadan det ej är nödvändigt att beskrifva något visst hem, vare sig mitt eller andras.

Låtom oss tänka oss en familj, bestående af tre personer, som alla hafva hvar sitt bestämdt arbete — utom de husliga göromålen — att utföra. Bostaden består af fem rum, hvilka naturligtvis alla dagligen begagnas samt ett kök, som på visst sätt utgör det sjätte, emedan det äfven underkastas en regelbunden, omsorgsfull städning.

Med en medelålders hustru af känd, aktningvärd familj gjordes aftal, att hon mot en viss månadsafgift — af henne själf bestämd till 7 kr. — skulle uträtta vissa göromål, hvilka noga bestämdes. Klockan på slaget 6 infinner hon sig hvarje morgon, eldar om vintern i det rum, som måste vara uppvärmdt före klockan 9, kokar kaffe åt sig själf och te åt familjen samt hämtar bröd. Då hon druckit kaffe, borstar hon skodon, städar de egentliga arbetsrummen samt diskar kopparne; men längre än till kl. 8 kan hon ej stanna, ty hon har flere familjer att betjåna med morgon-sysslor. Den öfriga städningen jämte eldningen i de öfriga rummen utföres af familjens medlemmar; därmed undvikas också den fruktan och obehag, som uppstå, då ovana händer handskas med rummets pyrdnadsaker; en stor mängd krökväxter får äfven bäst af ägarinnornas egen kärleksfulla tillsyn.

Klockan 9 är allt i ordning, och husfaderns arbete tager då sin början; en lätt frukost intages kl. 10 och kl. 1/2, 11 äro de kvinnliga familjemedlemmarna vid sina dagsarbeten. Under arbetsterminerna hämtar upppasserskan middagen. För tre personer faller sig detta betydligt billigare än att hålla piga för att koka; under ferierna, eller på andra tider, då annat arbete ej därmed försöhmas, lagar husmodern maten. Upppasserskan dukar och diskar och är därmed fri för dagen. Extra ärenden uti i staden uträttar hon; när hon ändå är ute på förmiddagarna; en del förnödenheter får man numera på bestämda tider hemsenda från leverantörerna, och för öfrigt är »själf bästa piga», äfven när det gäller uppköp till hushållet. Eftermiddagskaffet samt en enkel aftonmåltid med te kräva inga lejda händer, och hvarje frisk människa bör väl kunna ordentligt bädda sin säng.

Men sällskapslivet, kalasen, kafferepen?

Jag antager, att dylika äfven kunna anordnas med tillhjälp af en uppapperska, men jag har aldrig försökt mig på slikt i vårt hem, och ingen fordrar heller dylikt af familjer, hvilka hafva till regel att aldrig — utom som resande — bevista sådana tillställningar. Här finnes i städerna ett annat sätt att öfva gästvänlighet, och det är att alltid kunna taga emot ett par eller tre vänner, som vilja stanna hos oss en afton, eller — om de bo på landet — kunna erbjuda dem härberge, ifall de så önska. Har man själf någon tid bott på landet, vet man, att många familjer, som eljes gärna skulle vilja bevista en konsert, en föreläsning eller gå på teatern, måste försaka dessa nöjen, emedan det blir för dyrt, då alla familjemedlemmarna måste bo på hotell. Men gäster, som besöka arbetande familjer i stad, komma ju ej med fordringar på annat än ett hjärtligt bemötande, och detta kan i rikt mått komma dem till del under mycket enkla förhållanden. Att känna sig som en medlem i den krets, dit man kommer, att få njuta personlig frihet, att gå och komma efter behag är för bildade personer den mest tilltalande form, hvarunder gästfrihet och sällskapslif kunna öfvas. Hur pinsamt är det däremot ej att se sig förorsaka onödiga besvär, rubbning i en daglig arbetsordning, samt känna, att man ställer till köksbekymmer och bruk.

Hämtar man sin middag, kan ju husmodern själf saklöst hjälpa sina gäster att prisa anrättningen; det är åtminstone något nytt för svenska hem.

Det skall ej nekas, att det ljufliga lugn, som inträder i hemmet, sedan stadspigan är aflägsnad därifrån, måste köpas med försakelse af en del bekvämligheter samt, naturligtvis, genom en hel massa göromål, hvilka för den ovane äro påkostande nog i början. Men ingenting fås för intet, och med någon viljestyrka och ihärdighet vänjer man sig lätt vid den nya ordningen, och

David Thor.

Några drag ur en »reformators» lefnad.

Skiss för Idun af

Petrus Hedberg.

(Forts.)

Då en half timme gått, sedan den sista båten kom in, och de väntade ännu icke synts komma förbi udden, som skyddade hamnen, började man bli orolig, och den ene efter den andre klef upp på de högre klipporna för att spana utåt hafvet. Nu kom äfven pastor Thor och hade sin stora kikare med sig. Han sökte länge med den ute bland de vildt skummande böljorna, innan han såg dem. Men — huru var det? — han skrufvade på kikaren ett tag för att kunna se skarpare. Ah, nu såg han tydligt, huru det var fatt för dem!

»Masten har gått öfver bord, och — och — dom måtte bara ha en åra — jag ser bara en åra — två ror med en åra — och de andra söka hålla båten läns!»

»Då är det snart slut med dem — med den här pålandsvind kan dom aldrig klara udden och komma i lä,» sade båtsmans-Olle.

»Vi måste försöka rädda dem,» ropade pastorn.

»Det är omöjligt,» svarade Olle. »Vi hinner inte ut med en båt förbi udden — det skulle ta öfver två timmar att kryssa sig upp förbi udden i den här stormen — och innan dess har dom gått i kvaf i bränningarna vid Långsand, om dom bara ha en åra kvar.»

»Kom med mig ned till hamnen, karlar? Vi måste — vi måste försöka att rädda dem,» ropade pastorn och började springa utför klippan. De flesta af männen följde honom.

»Ja, men det går inte, vet pastorn,» sade Halvar. »Det är slut med dom inom mindre än en timme, om dom bara ha en åra. Och innan vi hinner segla...»

»Vi ska inte segla,» afbröt honom pastor Thor, »vi ska ro, vi dra en lätt båt öfver näset och sätter honom i sjön på andra sidan udden.»

Männen sågo frågande på hvarandra — det hade de aldrig varit med om.

Nu hade de kommit ned till båthamnen, och åter hördes pastorns stämman:

»Opp med alla åror ur båtarna, vi använda dem som kaffar. Se så, raskt, det gäller ju fyra lif. Blås i hornet Jansson, så alla kommer hit.» Det hängde ett bockhorn på ytterväggen till en af bodarna; i det brukade man blåsa, då fara var på färde och hjälp behöfdes. Knappast hördes äfven nu de gälla, långdragna tonerna, förrän både män, kvinnor och barn kommo ut öfverallt ur stugorna och sprungo med ilande fart utför de branta, steniga stigarna.

»Bind en tumstross i en dragg, Halvar, vi kanske behöfver den att bogsera dom med. Den där båten ta vi — den ser lätt och stark ut — kasta in fyra åror i den — ta en större än de andra — den skall jag ro. Opp med honom ur vattnet nu. Hugg in linor kring tofterna att dra honom med. Tre man på hvar sida håller honom på rät köl — de andra dra honom i linorna. Ni pojkar ska plocka upp åror på akter om oss och springa och lägga ut dem framför bogen. Kvickt bara! Kasta in de där korkklipporna — kan vara bra att ha att flyta

på. I väg med båten nu! Spring karlar, spring för lifvet!»

Pastorns befallningar kommo tätt på hvarandra som hagel en julidag, och flinka händer voro till reds att ögonblickligen utföra dem. De voro sjömän i hvarenda tum, männen omkring honom, och vana från barndomen vid att deras lif kunde bero på ett ögonblickligt beslut, en blixtnabb handling.

Knappast mer än en kvarts timme från det bockhornets toner hade ljudit, hade man båten framme vid den lilla viken på sidan om Långsand. Åter hördes pastorns stämman.

»Opp i båten tre man med mig — Halvar och Kristian — nej, inte du, Olle, inga gifta karlar — jäså, du Petter, bra! — Hjälp oss ut nu gossar, så ge vi oss i väg i Jesu namn.»

Männen på stranden vadade ut och sköto båten framför sig, tills vattnet stod dem öfver midjan.

Nu började de fyra sin förfärliga strid mot de upprörda elementen. Det var naturligtvis värst närmast land, där man hade känning af de ursinniga bränningarna vid den närbelägna Långsand, men det gick ändå framåt, och framgången gaf nytt mod och nya krafter.

Då de rott nära en half timme, fingo de sikte på den nödställda båten. Åh, Gud vare lof! Ännu flöt den på rät köl! Men huru skulle de komma till den? Att direkt ro dit hade varit rent vanvett, de skulle då hafva vändt båtens sida mot de anstormande vattenbergen och då antingen fått den fylld af brottsjockarna eller kapsejsat. Det insågo ögonblickligen de fyra i räddningsbåten.

»Vi måste snedt upp mot vinden, så vi kommer i lovart om den och kan sacka ned till dem,» sade pastorn. »Hugg i gossar!»

Och den kämpastarke pastorn »högg i» själf, så att den tunga lovarsåran, som han ensam skötte, bognade och böjde sig som ett rö för vinden. En lycka var det, att hon var af ask och temligen ny, eljes hade hon sprungit af påkänningen. De två läroarna roddes af hvar sin man, och fjärde man om bord, Petter, skötte den väl surrade styråran.

»Tror ni vi hinner, innan han börjar hugga?» frågade pastorn.

Veten I alle, som läsen detta, hvad pastor Thor menade med sin fråga? Veten I, hvad det betyder, att en båt, ett fartyg »börjar hugga»? Sannolikt icke alla, och därför här några ord till förklaring. Med ordet »hugga», så användt, menas att en farkost, då vågen sjunker, når och »törnar mot» botten. Med ett exempel blir det tydligare: det är ungefär detsamma som om fartyget eller båten hängde uppe i luften och plötsligt släpptes ned från en höjd af stundom ända till trettio fot och därutöfver mot ett underlag af sand, grus eller stenar. Han faller väl icke där ute, buren af böljan, fullt så hastigt, som om det endast funnes luft under kölen, men nog fort ändå, att det vid sammanstötningen mellan människoverk och Guds verk, mellan farkosten och den fasta grunden, går en ilning genom den förra, som knäcker kölen och spanten af fast ek, borden af kärnfuror på fiskarbåten och köpmansfartyget och flertumstjock plåt hos örlogsmannen. Icke alltid inträder förödelsen redan vid första »hugget»; men knappast har den första »ilningen», den för-

inom kort undrar man, hur det någonsin har kunnat falla en in att ha det annorlunda.

Genom en helt naturlig tankeförbindelse erinrar jag mig en af de medborgarinnor, som tjänade hos en af mina vänner. Det var en hjärtans snäll flicka, mycket upptagen af sina beundrare, hvilka voro trognare än hon, samt af sömmerskornas modejournaler, ty hon var en modern flicka och följde med sin tid, som vår ungdom brukar, och kom därför också — som mången gör väl det — stundom i konflikt med sina åtagna plikter och göromål. En dag sade hon öppet och trohjärtadt: »Snälla frun, det är mig alldeles omöjligt att damtorka bordfötter och stolben, ty då bryter jag alla stålfjäderna i mitt snörlif, och snörlif måste jag ha för att se ut som bättre folk.»

Sådant skulle ju kunna blifva ett hinder äfven för andra unga damer, eller hur? Ave.

Teater och musik.

Arena-teatern. Vår nyaste teaters första nyhet — sagospelet »Den sköna Melusina» — upprullar nu från den nya månadens första dag för hvarje kväll sina lysande tafvor för en talrik och tacksam publik. Förväntningarna på premiären voro icke de minsta — ryktet hade på förhand haft lofvande ting att förtälja om den glans, som skulle utvecklas i det stora féeriet. Erkännas må ock villigt, att för ögats vidkommande knappast något återstår att önska inför den sceniska dräkt, i hvilken den sköna källnymfen här presenterar sig. De från Tyskland införskrifna dekorationerna äro allt igenom charmanta och fulla af stämning — några af tablåerna, såsom »Melusinas grotta», »Vid skogsbrunnen», »Den förtrollade trädgården», »I vågdrottningens rike», kanske det smakfullaste, som modern dekorationsmålarkonst hittills här utvecklat. Äfven dräkterna voro af lysande effekt, och de inlagda balletterna, som på premiären gingo en smula ovant och trögt, vinna helt visst snart nog i afrundning och liffullhet.

I ett utstyrelstykke som detta är det rent yttre »bländverket» nog hvad som främst fångar sinna, men äfven stoffets literära behandling spelar naturligtvis en betydande roll. Vid den gamla sagans dramatiska omklädnad har förf. hr *E. Pasqué* i det hela ganska lämpligt vetat blanda de sentimentala och lyriska elementen med inlägg af mera grotesk och skämtsamt; dock skulle ännu starkare färger öfver de burleska scenerna liksom åtskilliga förkortningar i de delvis skäligen uttänjda romantiska deklamationerna ha varit till fördel för ett friskare och lättare intryck af det hela. Den beledsagande musiken af *F. Langer* är skäligen obetydlig.

I den sköna Melusinas roll debuterar en ung elev från Dram. teatern, fröken *Elsa Friberg*, som i ungdomlig fågning och en viss barnslig mjukhet öfver spel och deklamation äger goda betingelser för att lägga den rätta stämningen öfver vågens skära dotter. Synnerligen uppfriskande och täck var fröken *Hildegard Lindzen* som styckets goda älfva Libella, hvilken för de älskande jämnar vägarne, med putslustiga upptåg håller ränksmidarne på afstånd och länkar kärlekssagan till dess slutliga harmoniska lösning. I spel, i sång, i dans ligger något pikant och täckt, men på samma gång väl afvägd öfver fröken *L. S.* uppträdande, som verkar högst intagande. Näst dekorationsgrannlåten är nog hon den, som bär hr Lindens nya stycke.

Hr *Engelbrecht* spelar den förälskade riddar Siegfried med veritabla Hamletlater, men bidrar därmed ingalunda till att göra anrättningen lättare. Fru *Precht* däremot ter sig ståtlig som den hämnadgiriga, för Melusina förskjutna rivalen grefvinna Fastrada. Hr *Sjöberg* som styckets bof, den kringvandrande munken mästare Adam, och fru *V. Strandberg* som Fastradas amma Dulcibella företräda rätt bra den ej allt för säftiga humorn.

Med sina verkligt vackra och sällande scenerier och sin romantiska handling synes sagospelet lifligt ha anslagit den stora publiken och bör kunna påräkna en serie gifvande hus.

Sen till, att *Idun* och *Iduns Modetidning* finnas hos alla edra bekanta!

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad seda n 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan
Riks- och Allm. teleon.

Tandläkare dr Geo. Forssmans
 nya preparat för tandernas vård.
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
 Annas & de Besta apotek i partymarketer o. hos
 hvar handlande. Färdkörtning för Sverige hos
 Bendix, Josephson & C. O., 11 Regsträngsg.

sta stöten känts af de lefvande om bord, så följer en annan, en tredje, otaliga — tätare än en i minuten, och ingen byggnad af människohand, vore den än sammanfogad af tjockaste pansarplåt, förmår stå emot de upprepade anfallen. Böljorna tröttna ej, de lyfta och sänka, lyfta och sänka, tills fiskarbåten eller det stolta pansarskeppet smulats i spillror.

Då börjar människans, individens kamp för lifvet. Den räddande stranden kan vara så nära, att man tycker sig kunna taga i den, om man sträcker ut handen. Vore hafvet lugnt, eller någorlunda lugnt åtminstone, skulle det vara en småsak för den simkunnige att nå land. Men nu! Då plankan brister under den skeppsbrutnes fot och han kastas ut i vattnet, är det som om en hel mängd stridiga, oemotståndliga krafter skulle kämpa om hans lif. Hade han också en Simsons styrka, kastas han ändå af och an som en viljelös lekboll i bränningar och brottsjöar. Än varar kampen länge, innan han kväfvades af vattnet, än förbarmar sig en klippa, mot hvilken han slungas, öfver hans dödsångest och släcker hans lif, som man blåser ut ett ljus, än — men sällan — bär honom en våg så varligt, att han, medan besinningen ännu varar, kan fatta i grenen af ett träd, kanten af en sten eller något annat fast föremål och bli räddad.

Sådant var det öde, som väntade de nödställda, om deras bräckliga farkost började »hugga».

»Tror ni vi hinner, innan han börjar hugga?» hade pastor Thor frågat, och den svett, som porlade fram på hans panna, var

frampressad lika mycket af ångest som af den svåra ansträngningen.

»Det är mycket långgrundt här,» svarade Kristian. Pastor Thor visste ej, om det låg hopp eller misströstan i svaret.

»Om dom läte seglet släpa, drefve dom saktare,» sade Petter.

Det förstod pastorn, det var ett sant ord.

»Låt seglet släpa,» röt han, vänd mot de nödställda, men stormens tjut och brännings bedöfvande dån kväfde hans röst.

Ännu hade de icke kommit nog långt upp i lovart för att med någorlunda trygghet kunna börja att sacka ner med vinden, men där de voro tyckte de, att den andra båten redan var inne i bränningarna. Ej en minut var att förlora längre.

»Stryk med årorna!» kommanderade pastorn. »Försök att styra, Petter, så vi kommer ner till dom.»

Det var en lycka, att de hade styråra. Hade de haft roder, skulle den manöver, som nu utfördes, hårdt när varit omöjlig. Men Petter handterade sin styråra med både klokhet och kraft, och de sackade i ett slags zickzack ned mot båten. Då de tre stora vågor kommo, som vanligen i rum sjö följa tätt på hvarandra, lagade han, att de träffade båten rätt från förn, och under den korta mellantid som följde, hvarunder männen vid årorna »ströko» af alla krafter, styrde han kosan diagonalt mot vågornas riktning.

(Forts.)

Till deltagarne

Sjunde nordiska skolmötet.

Iduns redaktion har tagit sig friheten att bland de ärade deltagarne i sjunde nordiska skolmötet låta utdela gratisexemplar af detta nummer i det antagande, att porträttgruppen af den svenska mötesbestyrelsens kvinnliga medlemmar, som återfinnes på första sidan liksom den beledsagande texten särskildt torde kunna intressera mötesdeltagarne.

Vi bedja därvid emellertid att få framhålla, att af praktiska hänsyn väsentliga delar af numret uteslutits, så att dessa utdelningsexemplar endast gifva ett ofullständigt begrepp om, hur ett ordinarie nummer af Idun i vanliga fall presenterar sig. Så ha utgått det 16-sidiga ark af Iduns romanbibliotek, som hvarje vecka följer till samtliga prenumeranter, samt hela annonsbilagan, hvilken, utom annonser, innehåller matsedlar för hvarje vecka året om, fria läkareåd för prenumeranterna, afdelningar för frågor och svar samt den i bokform ordnade »Iduns hjälpreda», som redigeras af fru Mathilda Langlet och under årets lopp meddelar tusentals råd och rön på den husliga ekonomiens olika områden. Prenumerationspriset för senare halfåret, som ännu erhålles fullt komplett, är kronor 2:50, och erhåller då hvarje prenumerant fritt det innehållsrika, ytterst intressanta och rikt illustrerade julnumret.

Innehållsförteckning.

Det stora skolmötet; den svenska mötesbestyrelsens kvinnliga medlemmar. (Med porträtt af Lilly Engström, Anna Sandström, Hedvig Sidner, Hulda Lundin, Maria Jönsson och Agda Montelius). — »Ins blaue hinein»; poem af Anna Knutsson. — Till barnens hälsovård; af Erny. — Från vår korrespondent i Japan. (Med porträtt af Astrid Næss i japansk dräkt). — På sommarnöje; bref från Dalarö. — Om uppfostrandet af kycklingar; af Bien. — Utan piga; af Ave. — Teater och musik. — David Thor; några drag ur en »reformators» lefnad; skiss för Idun af Petrus Hedberg. (Forts.). — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Initial-charad.

(Ny idé.)

Ett antal ord beskrivas. Af deras initialer sammansättes sedan ett ord, som utgör gåtans lösning.

- 1) Hvad, om Guds ord vi höra, Vi ständigt böra göra, Att slutligen vi så Må stadig lycka nå.
- 2) När stormen vill dig drifva, Kan jag en räddning blifva Och bjuda dig en hamn Uti min lugna famn.
- 3) Om jag dig hårdt anfäktar, Du rädda dig ej mäktar; Då till mitt hela gå — Det skall dig hjälpa då.

* * *

Vill du mitt första bara, Så har det ingen fara, Att du ej som sig bör Mitt hela äfven gör.

Sfinx.

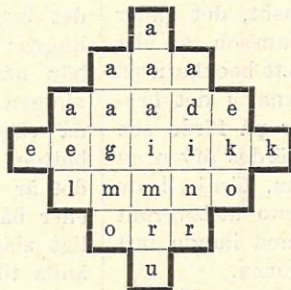
Anagram.

- 1) Hvad gör väl den, som glaset blom-
mor gifver,
Och af hvars hand och stålet smyck-
kadt blifver?

- 2) Hvad heter blomman hösten vill dig spara,
Som äger ingen doft, men färger bara?
- 3) Hvad kallas han, som vingar har och språkar,
När efter flyttningen du honom råkar?
- 4) Hvad är det pojken ofta gör med nöje,
Som väcker split ibland, men också löje?
- 5) Hvad äro de, som nyss omkring dig voro,
Men sagt farväl och se'n ifrån dig foro?

J. S.

Diamantgåta.

- 1) Bokstaf, 2) elf i norra Sverige,
- 3) insjö i Ryssland, 4) världsdel, 5) fiskeläge i södra Sverige, 6) flod i Ryssland, 7) bokstaf.

A x C.

Bortplockningsgåta.

(Ny idé.)

Från det gifna hufvudordet borttages en bokstaf i sender, så vald, att de återstående bokstäfverna alltid bilda ett nytt ord eller en annan form af det förutvarande.

Schack-gåta.

Efter hästens gång. — Ett poem af Runeberg.

då	mol- net	fröjder	än	högre	flyga	bland	ljuset
fri	en	värld- dar	under	dess	mer	till	att
lätt	glad	båda	som	i	svin- gar	som	hvila
fånge	är	hur	fri	att	gruset	rymd	bort
också	ock	du	klaga	fågeln	tanke	jorden	snabb
du	binds	äfven	se	vid	ej	ila	din
du har	är	lätt	det	vingar	sorg- ligt	fågeln	på
ännu	är	dina	det	som	gladt	och	ila

b-g.

Ack, då jag henne såg så söt och snäll,
Hur på sin 1 hon stack en vacker kväll,
Jag tänkte: »sällast vore jag af alla,
Om henne där min 2 jag finge kalla.»
Jag slängde bort min 3, jag rökte på,
Och satte mig bredvid den hulda så.
Men 4 jag förblef. Ack, min blondin,
Hvi bar du denna stränga, kalla min?
Fast endast några 5 oss skilde åt,
Jag tordes inte gå på giljarsträt.
Så 6 vi blefvo, som vi varit förr,
Och stängd för alltid var min sällhets dörr.

Sfinx.

Lösningar.

Logografen: Tankar; anka, tankar, kantar, raka, kran, raknat, kart, ark, tak, akta, kant, tran, rak, trana, tara, ranka, kar, kartan, rata, ankrat, nara, Ran, anat, Ratan.

Charaden: Vinbär.

Versgatan:

Det är åren, som oss öfverlista.
Tid! Hvad är tid? En droppe evighet.
Det är af inre nötning, som vi brista,
Det är vi själfva, som oss själfva mista.

Ifyllningsgatan: 1) Aralia, 2) mortel, 3) Siljan, 4) Kalmar, 5) grotta, 6) fenkol. =

PICOTS TVÄTTPULVER
Öfverträffar alla andra tvättmedel!

»Lessive
Phenix»

Klorfritt!
Praktiskt!
Billigt!
25 guldmedaljer

Säljes i 1/4-, 1/2- och 1-kilo-paket med beskrifning å hvarje paket.
Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm
Talrika ombud i landsorten.